

NARUŠENÍ PLYNULOSTI

Dotazník situační psychické tenze pro rodiče / pedagoga

Situace

Ve kterých situacích je dítě nejčastěji neplynulé?

- V žádných
 Tehdy, když:

Vyhýbá se dítě některým situacím, ve kterých třeba hovořit?

- Ne
 Ano, tehdy, když:

Hovoří ve škole hůře (t. j. méně plynule) než doma?

- Ne
 Ano
 Nevím

Hovoří doma hůře (t. j. méně plynule) než ve škole?

- Ne
 Ano
 Nevím

Lidé

Hovoří v přítomnosti některých lidí hůře (t. j. méně plynule)?

- Ne
 Ano, v přítomnosti:

Má nějaké zábrany v komunikaci se svými vrstevníky (přáteli, spolužáky)?

- Ne
 Ano, projevuje se to tím, že :

Má problém s oslovením cizího člověka?

- Ne
 Ano, při oslovení:

Posmívá (posmíval) se mu někdo?

- Ne
 Ano (kdo, kdy, jak):

Hovořil s ním někdo o jeho problému s řečí?

- Ne
 Ano (kdo, kdy, jak) :

Dítě

Zhoršuje se neplynulost dítěte v poslední době?

- Ne
 Ano, projevuje se to tak, že:

Pozorovali jste něco nápadného (zčervenání, tiky, gesta atd.) v momentě zakotání?

- Ne
 Ano, v oblasti:

Je dítě netrpělivé, napjaté, když má vyprávět?

- Ne
 Ano, tehdy, když:

Uvědomuje si dítě své potíže s komunikací?

- Ne
 Ano, projevuje se to tím, že :

Vypráví spontánně o svém problému s řečí (ventiluje svůj problém spontánně)?

- Ne
 Ano :

Změnilo se jeho celkové chování od té doby, co má problémy s plynulostí řeči?

- Ne
 Ano, zejména v oblasti:

Objevily se v poslední době nějaké projevy nedisciplinovanosti?

- Ne
 Ano, projevuje se to tím, že :

Znepokojuje se kvůli své řeči?

- Ne
 Ano, projevuje se to tím, že :

Má pocitu viny kvůli své neplynulosti?

- Ne
 Ano, projevuje se to tím, že :

Je dítě celkově nadměrně ustrašené, úzkostné?

- Ne
 Ano, projevuje se to tím, že :

Datum:

Zaznamenal:

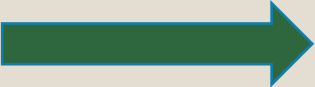
Z pohledu vyučujícího

- Spouštěče dysfluence:
  - Kladení otázek
  - Odpovídání na otázky
  - Hlasité čtení
  - Hovor se spolužáky
  - Hovor s vyučujícími

Z pohledu vyučujícího

- Frekvence výskytu dysfluence – týdně/denně/v kratším časovém úseku
- Podpůrné postupy – jejich aplikace a přínos
- Vyhýbavé chování – komunikace v prostředí třídy
- Zachycení obtíží žáka spolužáky – reakce – je si student s balbuties těchto reakcí vědom?
- Limituje dysfluence žáka v tom, co chce říci?
- Zvládání akademických dovedností – čtení/psaní/matematika
- Charakteristika dysfluencí
  - Interjekce
  - Repetice (počáteční slabika, slovo, část věty)
  - Prolongace
  - Bloky
  - Obtíže v respiraci
  - Narušené koverbální chování

Ve výukové i v běžné komunikační situaci je klíčový přístup k žákovi – výběr z doporučení – k diskusi

- neupozorňovat na neplynulost v řeči, přecházet ji citlivě, nikoli lhostejně
- vytvořit při komunikaci s žákem atmosféru – přirozeně akcentuje **obsah, nikoliv formu** sdělení podporovat komunikativnost
- **Při hovoru s žákem:**
- zpomalíme své mluvní tempo, zachováme však stále přirozenou rychlost
- prodloužení přestávek mezi jednotlivými fázemi rozhovoru, komunikační situace – **otevřený a vstřícný přístup a přirozený oční kontakt**

V komunikační situaci je třeba poskytnout žákovi

- možnost vyjádřit vše, co sám chce
- spolupráce při pomoci – reakce žáka
- osvědčuje se nechat žáka samostatně dokončit myšlenku, větu, slovo, jeho projev nepřerušovat

Ze strany vyučujícího se doporučuje

- redukovat počet kladených otázek – nepospíchat, eliminovat pocit časového tlaku – poskytnout dostatek času na odpověď
- odpoutat pozornost od řečových obtíží – neužívat „doporučení“ – riziko zvýšení obtíží

V rámci interakce je třeba, aby:

- žák věděl, že má prostor, čas pro vyjádření i v kolektivu dětí
- je mu věnována dostatečná pozornost
- tato pravidla platí pro všechny – a není tedy ničím výjimečný

Dále je vhodné v průběhu času a spolupráce s žákem

- pozorovat situace, kdy se plynulost řeči zlepšuje x zhoršuje
- chvíli, kdy mluví žák plynule, využijeme k dalšímu rozvíjení projevu
- ve fázi zvýšené neplynulosti žáka s požadavky na komunikaci nezatěžujeme
- žádoucí je tyto situace citlivě vyhodnotit – eliminace pocitu vyčlenění

V plynulosti projevu se mohou negativně promítnout některé jevy

- nečekaná zátěžová situace, náhlé změny, časový tlak, podráždění, únava, přetěžování
- ústní zkoušení, samostatný mluvní projev před třídou, hlasité čtení
- volba způsobu ověřování školních vědomostí – optimální výkon
- dle potřeby upřednostnit písemnou formu zkoušení
- další varianty přístupů k hodnocení žákova výkonu i k realizaci ověřování poznatků mohou být uvedeny v Doporučení ŠPZ

V kontextu podpory je třeba dále posilovat

- pozitivní sebehodnocení žáka, zdravou sebedůvěru
- posilovat frustrační toleranci, odolnost vůči zátěži
- řečové obtíže nezlehčovat ani nedramatizovat, pomoci se s nimi vyrovnat
- uspořádání aktivit ve výuce – pravidelné střídání činností, včetně relaxačních chvil
- denní režim – dostatečný prostor pro školní přípravu, vhodnou relaxaci a uvolnění – činnosti, které dítě baví a zajímají
- psychická pohoda, pravidelný režim, strava s dostatkem vitamínů
- nutný je samozřejmě dostatečný spánek a odpočinek

Komunikace s žákem s breptavostí

- *Motivace žáka k terapii – věk a další aspekty*
- *Individuální přístup*
- Zpomalení tempa vlastního projevu
- Neverbální komunikace v „přátelském tónu“, oční kontakt
- Klidná atmosféra beze spěchu s dostatečným množstvím času na realizaci komunikační výměny
- **Cílem přístupu k žákovi s breptavostí je :**
- stabilizace správného tempa řeči, eliminace obtíží při čtení
- rozvoj jsou hudební schopnosti a vyjadřovací zručnosti
- posilování koncentrace pozornosti na vlastní sdělení
- orientace pozornosti žáka k plánování výpovědi před vlastní odpovědí
- + doporučení ŠPZ
- (Mlčáková, In Michalík a kol., 2011)

Zdroje

- KLENKOVÁ, J. (2006). *Logopedie*. Praha: Grada.
- LECHTA, V. (2010). *Koktavost – integrativní přístup*. Praha: Portál.
- LACIKOVÁ, H. *Fixovaná koktavost*. In LECHTA, V. a kol. (2005). *Terapie narušené komunikační schopnosti*. Praha: Portál.
- MLČÁKOVÁ, R. *Osoby s narušenou komunikační schopností*. In. MICHALÍK, J. a kol. (2011). *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Praha: Portál.